

Hent Kalmo

õiguskantsleri asetäitja-nõunik
info@oiguskantsler.ee

Teie 15.07.2014 nr 7-9/140904/1403069

Meie 08.09.2014 nr RJ-1/594-8

Vastuskiri Imastu Kool-Kodu kontrollkäigule

Lugupeetud Hent Kalmo

Kontrollisite 19.05.2014 Imastu Kool-Kodus asenduskoduteenuse osutamist. Kontrollkäigu järgselt tegite meile kuus ettepanekut, et tagada teenusel viibivate laste põhiõigused ja -vabadused. Järgnevalt selgitame, kas ja kuidas oleme Teie ettepanekuid täitnud.

Nõustume, et laste arengu ja turvalisuse tagamiseks on vajalik tagada piisav kasvatusala töötajate arv. Oleme tegelenud aktiivselt personali otsingutega. Septembrikuu algusega on meil koosseisus 23 kasvatusala töötajat. Hetkel on Imastu Kool-Kodus kolm pererühma (25 last) ja 23 kasvatusala töötajat. Laste arvu vähenemise tõttu on nüüd igas pererühmas öösel üks kasvatusala töötaja ja päevasel ajal enamasti 2 kasvatusala töötajat. Alates oktoobrikuust on meil päevasel ajal tagatud kaks kasvatusala töötajat igas pererühmas. Ilmselgelt praktilisest elust lähtuvalt võib ette tulla olukordi, kus me ei saa tagada kahte kasvatusala töötajat päevasel ajal, aga eelnevalt kirjeldatud olukord on pigem erand.

Siinkohal peame oluliseks mainida, et Imastu Kool-Kodusse on kasvatusala töötajaid keeruline värvata, sest Tapa linnas asub ka Tapa erikool ja haridusasutuse kasvatajate töötasud on kõrgemad kui asenduskodu kasvatajatel. Leiame, et kogemustega asenduskodu kasvataja töötasu peab olema võrdne vähemalt noorempedagoogi töötasuga.

Käesolevale kirja on lisatud kiri Päästeametile (lisa 1). Antud kirjas on selgitatud, kuidas tagatakse Imastu Kool-Kodus tuleohutus ja käitutakse tulekahju korral.

Nõustume, et laste turvalise arengu tagamiseks, peavad lapsed kasvatama selleks sobilikud kasvatajad. Siinkohal aga leiame, et asenduskodu kasvatajate haridusnõudeid peab analüüsima. Näiteks ei ole võimalik 10. aastase tööstaažiga ja magistrikraadiga eripedagoogil asuda tööle Imastu Kool-Kodus kasvatajana, sest tal ei ole läbitud Tervise Arengu Instituudi sotsiaaltöö koolitust. Kui analüüsida Tartu Ülikooli eripedagoogika õppekava, siis pakutakse ka antud õppekava raames sotsiaaltöö alaseid kursuseid. Imastu Kool-Kodus töötab nooremkasvatajana isik, kellel on bakalaureusekraad haridusteaduses ja pikk töökogemus lasteaiakasvatajana. Isikul ei ole võimalik kasvatajana tööle asuda, sest tal puudub sotsiaaltöö alane täiendkoolitus. Leiame, et sisuliselt tuleb analüüsida, missugusel juhul on vastav täiendkoolitus vajalik. Kindlasti on oluline pöörata sotsiaalministri tähelepanu Tervise Arengu Instituudi koolituse mahtudele, aga ka kasvatajate kvalifikatsiooni nõuetele.

Imastu Kool-Kodu teeb omalt poolt kõik, et lastele oleksid tagatud võimalikult peresarnased elamistingimused. Kindlasti ei paigutata lapsi teistesse peredesse kiindumussuhete vältimiseks. Teie kirjas esitatud väide on valesti mõistmise tulemus. Kuna pererühmades vähenes laste arv, siis olime sunnitud lapsed teistesse pererühmadesse paigutama. Meil ei ole võimalik finantsilistel kaalutlustel avada pererühma kolme lapsega. Kui asenduskoduteenuse maksumus oleks kõrgem, siis saaksime avada pererühma kolme lapsega. Seega tingib praktiline elu olukordi, mistõttu oleme sunnitud tegema ümberkorraldusi. Ilmselgelt soovime ka meie lapsi pererühmadesse paigutades arvestada ainult laste huvidega, kuid mõnikord ei ole see võimalik.

Teie väide, et Imastu Kool-Kodus osutatakse lastele turvakoduteenust, ei vasta tõele. Nõustume, et üks laps saabus Imastu Kool-Kodusse lapsehoiuteenusele peale perest eraldamist, kuid jäi peale lapsehoiuteenuse osutamist edasi asenduskoduteenusele. Seega oli eelenevalt kirjeldatud olukorra lahendus pigem lapse huvisid arvestav. Kui laps oleks suunatud peale perest eraldamist mõnda teise turvakodusse ja seejärel Imastu Kool-Kodusse asenduskoduteenusele, siis oleks see lapse psüühikale pigem halvasti mõjunud.

Laste tubadesse paigutamisel peame arvestama laste omavahelise sobivusega. Isegi kui osas tubades on piisavalt kohti, siis see ei tähenda, et saaksime kolmelistest tubadest paigutada lapsi teistesse tubadesse (st ühekohalised toad muuta kahekohalisteks). Seega on tegemist ruumikitsikusega. Kui laste arv asenduskodus väheneb, siis saame tagada kolmekohalistest tubades elavatele lastele kahekohalised toad.

Väitsite oma kirjas, et lapsehoiuteenust ja asenduskoduteenust ei tohi osutada samades ruumides. Leiame, et ka tavalistes peredes käivad mõnikord teised lapsed külas ja jäävad ka ööseks. Asenduskodus elavad lapsed pigem ootavad külalisi ja lapsehoiuteenusel viibivate laste olemasolu ei ole asenduskodu lastelele vastumeelne.

Aastate jooksul on asenduskoduteenusel viibivate laste arv vähenenud. Näeme, et aastaks 2016 väheneb laste arv veelgi ja seejärel saame sulgeda veel ühe pererühma. Seega aastal 2016 ei kasuta enam erihoolekandeteenusel viibivad kliendid läbikäiguks asenduskodu laste pere ruume.

Kõikidel Imastu Kool-Kodus asenduskoduteenusel viibivatel lastel on diagnoositud vaimne alaareng. Vaimse alaarenguga lastel ei ühti vaimne ja füüsiline vanus. Vaimse alaarenguga lapsed õpivad ka koolis lihtsustatud riikliku õppekava alusel (Imastu Kool-Kodus elavad lapsed toimetuleku õppekava alusel). Lastele on kohandatud õppekava lähtuvalt nende vaimse arengu tasemest. Lapsi mõjutab ka füüsiline keskkond. Kaheaastane laps ei vaja oma keskkonda näiteks kirjutuslauda, sest tema psüühilised protsessid ei ole nii arenenud, et ta suudaks istuda kirjutuslaua taga.

Autistlikud laste puhul peab keskkonna kohandamisel arvestama järgmiste märksõnadega:

1. turvalisus (riiuli jms esemete olemasolu ei pruugi olla lapsele turvaline);
2. struktureeritus;
3. meeli stimuleerivad esemete olemasolu;
3. sobivad värvilahendused.

Teie väide, et ühe asenduskoduteenuse lapse toas oli ainult madrats, ei ole täpne. Ainult madrats oli ööpäevaringsele erihooldusteenusele kohtumääruse alusel suunatud lapse toas. Kuna antud laps keeldus, et tema toas oleks midagi peale madratsi, siis ei saanud me paigutada lapse tuppa voodit. Hetkel on lapse psüühika piisavalt stabiilne ja lapse toas on voodi. Seega oli tegemist lapse erivajadusest tuleneva ajutise olukorraga.

Trellitatud elutuba on tõesti Imastu Kool-Kodus, et mõjutada ühe lapse käitumist. Konsulteerime pidevalt erinevate ekspertidega, et mõjutada positiivselt laste käitumist. Tunnustame lastel positiivset käitumist ja ignoreerime mitte sobivat käitumisviisi. Lapse agressiivsushoogude korral ei osuta me talle tähelepanu va juhtudel, kui see ohustab lapse tervist. Probleemsel käitumisel on alati põhjus ja oluline on leida lahendus, kuidas mõjutada lapse käitumist sobival viisil. Kui laps on õppinud, et tähelepanu saamiseks on vajalik teisi lüüa, siis ei tohi sellisel käitumisel lasta jätkuda. Pigem tunnustada last tähelepanuga, kui ta käitub rahulikult. Iga lapse puhul on tähtis leida just talle sobiv viis käitumise mõjutamiseks.

Palume juhtida sotsiaalministri tähelepanu kasvatajate haridusnõuetele ja asenduskoduteenuse ruuminõuetele. Kinnitame veelkord, et teeme kõik arvestamiseks esmalt laste huvidega. Praktiline elu toob kaasa mõnikord olukordi, kus oleme sunnitud arvestama finantsiliste ja ruumiliste ressurssidega.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Keinaste

Imastu Kool-Kodu juht

Lisa: kiri Päästeametile.